

Paweł Migdalski

Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne "Terra Incognita" w Chojnie : sprawozdanie z pierwszego roku działalności

Rocznik Chojeński 2, 324-349

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Paweł Migdalski

Szczecin/ Greifswald

STOWARZYSZENIE HISTORYCZNO-KULTURALNE „TERRA INCOGNITA” W CHOJNIE. SPRAWOZDANIE Z PIERWSZEGO ROKU DZIAŁALNOŚCI

Inicjatywa powołania Stowarzyszenia

Przez wiele lat Chojna i jej okolice, mimo działających tutaj różnych stowarzyszeń oraz organizacji skupiających najczęściej nauczycieli oraz ludzi związanych z kulturą nie zajmowały ważnego miejsca na kulturalnej mapie województwa, wpierw szczecińskiego, a następnie zachodniopomorskiego. W 2007 r. z inicjatywy pochodzącego z Chojny dr. Radosława Skryckiego podczas obchodzonych corocznie w Chojnie „Dni Integracji Europejskiej” zorganizowano konferencję pt. „Chojna i okolice na przestrzeni wieków”, której owocem jest książka wydana w 2007 r. pod tym samym tytułem. Zgromadzone są w niej teksty historyczne dotyczące Chojny oraz jej okolic. W następnym roku ukazał się kolejny tom studiów.

Niestety, brak było perspektyw na kontynuację wydawnictwa. Dlatego w początku 2009 r. R. Skrycki zaproponował powołanie periodyku pod tytułem „Rocznik Chojeński”, który kontynuowałby dobrze rozpoczętą tradycję prezentacji badań nad dziejami Chojny, jej okolic i szerzej – Nowej Marchii. Profil czasopisma rozszerzono też o problemy społeczne i kulturalne. Wiosną 2009 r. ukonstytuował się pierwszy Komitet Redakcyjny w skład którego weszli obok R. Skryckiego, działaczka organizacji pozarządowych Saba Keller, dziennikarz, redaktor naczelny „Gazety Chojeńskiej” Robert Ryss, historyk związany z Uniwersytetem Szczecińskim Paweł Migdalski oraz na zaproszenie R. Skryckiego reprezentanci elity politycznej i władz Chojny: Adam Fedorowicz, Wojciech Długoborski i Grzegorz Sakowski.

Drugą inicjatywą, którą można uznać za praprzyczynę powołania Stowarzyszenia była debata pt. „Jakie muzeum w Chojnie?” na łamach „Gazety Chojeńskiej”¹. Zapoczątkował ją w końcu października 2008 r. R. Skrycki artykułem pt. „Jakiego muzeum Chojna potrzebuje?”. Tekst ten zapoczątkował dyskusję prasową trwającą do maja 2009 r. Udział w niej wzięli między innymi późniejsi członkowie Stowarzyszenia: P. Migdalski, S. Keller, R. Ryss, Dorota Dobak-Hadrzyńska oraz sympatycy idei: prof. Tadeusz Białecki, dr Beata Halicka z Europejskiego Uniwersytetu Viadrina, dr Reinhard Schmook z Muzeum Nadodrza w Bad Freienwalde, Ewa De La Torre i Grzegorz Graliński. Inicjatywę zauważono między innymi we Frankfurcie nad Odrą. R. Skrycki został poproszony aby zaprezentować ideę na konferencji „Naprzód i nie zapomnieć? Nowe podejścia do historii na Ziemi Lubuskiej i w Brandenburgii” we Frankfurcie w dniach 18-20 lutego 2009 roku. W konferencji tej udział wzięli obok R. Skryckiego, S. Keller, P. Migdalski i R. Ryss. Propozycja założenia muzeum w Chojnie spotkała się z żywym i bardzo życzliwym przyjęciem uczestników, zdominowała nawet całkowicie panel końcowy konferencji.

¹ Teksty dostępne są online: *Jakie muzeum w Chojnie*, <http://www.gazetachojenska.pl/index.php?id=muzeum> (03.10.2010).

Po konferencji w ramach Komitetu Redakcyjnego Rocznika rozpoczęliśmy dyskusje programowe nad naszą działalnością i kwestią powołania Stowarzyszenia, gdyż zdawaliśmy sobie sprawę, że powołanie Rocznika, a zwłaszcza przyszłościowy projekt założenia muzeum, wymaga obudowy społecznej w postaci większej grupy osób zaangażowanych oraz oddolnego zapotrzebowania lokalnej społeczności. Od wiosny nawiązaliśmy kontakt z potencjalnymi naszymi partnerami, zwłaszcza nauczycielami. Organizowane przez nas spotkania miały charakter otwarty. Podczas nich omawialiśmy cele przyszłego organizacji oraz projekt jej statutu, który był gotowy przed wakacjami 2009 roku.

Powołanie Stowarzyszenia i jego struktura

Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Terra Incognita” w Chojnie, bo taką nazwę przyjęło ostatecznie, zostało zawiązane w dniu 10 września 2009 r. na walnym zebraniu członków założycieli, których było osiemnastu. Podczas zebrania przyjęto odpowiednią uchwałą ustalony uprzednio statut stowarzyszenia oraz wybrano członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej. W skład Zarządu weszli: P. Migdalski (Prezes Zarządu), nauczyciel historii z Chojny Marek Bednarz (I vice prezes), krajoznawca i pasjonat historii z Gryfina Marian Anklewicz (II vice prezes), emerytowana nauczycielka języka polskiego Eugenia Hajduk (sekretarz) i pracownik Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chojnie Krystyna Leddin (skarbnik). W skład Komisji Rewizyjnej weszli nauczyciele Magdalena Ziętkiewicz i Krzysztof Pośniak oraz R. Ryss. Podczas zebrania uchwalono także wysokość składek członkowskich oraz główne kierunki działań na lata 2009–2010. Siedziba stowarzyszenia – Chojna została wybrana ze względu na stołeczny charakter tego miasta w średniowiecznej Nowej Marchii, o którym do dziś świadczą monumentalne budowle gotyckie.

W świetle statutu Stowarzyszenie składa się z trzech rodzajów

członków: zwyczajnych, wspierających i honorowych. W chwili obecnej (koniec września 2010 r.) organizacja liczy dwudziestu dziewięciu członków zwyczajnych. Są to osoby należące do miejscowej elity, jak nauczyciele, pracownicy urzędów i instytucji kultury. Warto podkreślić, że do Stowarzyszenia należy też sporo grono ludzi młodych – uczniów i studentów. Posiadamy dwóch członków honorowych – emerytowanych profesorów Uniwersytetu Szczecińskiego: Edwarda Rymara i Tadeusza Białeckiego, których bogata twórczość naukowa obejmuje interesujące nas tereny. Honorowe członkostwo zostało nadane 3 grudnia 2009 r. podczas nadzwyczajnego walnego zebrania członków stowarzyszenia. Uroczyste wręczenie Honorowego Członkostwa prof. E. Rymarowi miało miejsce 11 grudnia 2009 r., podczas prezentacji pierwszego tomu „Rocznika Chojeńskiego”, a prof. T. Białeckiemu 22 kwietnia 2010 roku.

Podstawowym organem działalności Stowarzyszenia są zebrania: zwykłe oraz walne (nadzwyczajne oraz zwykłe). Do końca września 2010 r. odbyło się dziewięć zwykłych zebrań członków (2009: 8 października, 5 listopada, 3 grudnia; 2010: 19 lutego, 11 marca, 8 kwietnia, 6 maja, 17 czerwca, 31 sierpnia), podczas których omawiano funkcjonowanie Stowarzyszenia oraz planowano jego dalszą działalność. Odbyło się też, wspomniane już wcześniej, jedno nadzwyczajne walne zebranie poświęcone nadaniu członkostwa honorowego wspomnianym profesorom (3 grudnia 2009 r.) oraz dwa zwyczajne walne zebrania: założycielskie (10 września 2009 r.) i zatwierdzające działalność w roku 2009 (11 marca 2010 r.). Odbywają się także bieżące zebrania Zarządu Stowarzyszenia (w 2009 r. dwa – 3 i 29 grudnia, w 2010 r. trzy – 9 marca, 6 maja i 31 sierpnia). Spotkania Stowarzyszenia odbywają się, dzięki uprzejmości dyrektora Centrum Kultury w Chojnie, w pomieszczeniach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chojnie.

Na początku 2010 r. wykrystalizowały się w stowarzyszeniu dwa referaty tematyczne, zajmujące się konkretnymi zagadnieniami: „żydow-

ski” – upamiętnieniem śladów i obecności ludności żydowskiej w Chojnie i okolicach oraz opracowujący dzieje lotniska wojskowego i obozów pracy w Chojnie, funkcjonujących w trakcie drugiej wojny światowej. Zarząd powołał także sekcję finansową, której zadaniem jest doradzanie, gdzie i w jaki sposób zdobywać fundusze na realizację poszczególnych imprez oraz projektowanie dużych grantów z wykorzystaniem funduszy europejskich.

Po dopełnieniu wszystkich formalności zarząd zgłosił Stowarzyszenie do Krajowego Rejestru Sądowego i z dniem 17 listopada 2009 r. stowarzyszenie zostało wpisane do KRS po numerem 0000341138. Użytkaliśmy też w Urzędzie Skarbowym w Gryfinie numer NIP (8581824639), a w Głównym Urzędzie Statystycznym numer REGON (320754033). Założyliśmy również w Banku Spółdzielczym w Chojnie konto (numer 22 9370 0007 0004 9155 2000 0001). W 2010 r. powstała strona internetowa Stowarzyszenia (<http://terraincognita.home.pl>) oraz profil na Facebooku, w którym w ciągu niespełna czterech miesięcy funkcjonowania zarejestrowało się ponad 110 osób „lubiących” nasze Stowarzyszenie.

Cele Stowarzyszenia

Podstawowym celem działalności jest inicjowanie i wspieranie rozwoju świadomości i wiedzy historycznej, krajoznawczej oraz kultury wysokiej w społeczeństwie zamieszkującym obszar, zwany przez nas Terra Incognita. Rozumiemy go jako nadodrzański skrawek Polski, wciśnięty między historyczne Pomorze Zachodnie, Wielkopolskę, Ziemię Lubuską i Niemcy (Brandenburgię), nazywany kiedyś Nową Marchią, a przede wszystkim jako jej zachodnią część obejmującą dawny powiat Königsberg NM oraz południowe regiony dawnego Księstwa Pomorskiego, wchodzące obecnie w skład powiatu Gryfino (między innymi Gryfino, Banie, Widuchowa). Spełniając nasze cele chcemy promować

region i jego historię oraz kulturę w województwie, w kraju, a także poza jego granicami.

Naszym nadrzędnym celem jest powołanie, zdobywanie środków i wspieranie wydawania „Rocznika Chojeńskiego”. W dalszej perspektywie znajduje się plan powołania w Chojnie muzeum, które objęłoby swym zasięgiem merytorycznym całą dawną Nową Marchię. Aby stworzyć bazę społeczną dla tych inicjatyw i umocować naszą działalność w społeczności lokalnej wspieramy wszelkie inicjatywy związane z krzewieniem nauki i kultury oraz ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego, a także przyrodniczego. Swoimi działaniami chcemy łączyć wspólnoty i społeczności lokalne oraz pogłębiać integrację europejską na najniższym – lokalnym i interpersonalnym poziomie, przez rozwijanie kontaktów i współpracy między różnymi społecznościami. Kolejnym celem jest tworzenie żywej, ponadgranicznej kooperacji polsko-niemieckiej w zakresie nauki oraz życia kulturalnego i artystycznego. Mamy zamiar podejmować współpracę z krajowymi oraz zagranicznymi społeczno-kulturalnymi organizacjami i instytucjami rządowymi, pozarządowymi oraz samorządowymi.

Określone tu cele pragniemy spełnić zwłaszcza przez organizację różnego rodzaju imprez, jak spotkania, konferencje, wykłady, wystawy, koncerty, wycieczki, warsztaty. Rozpoczęliśmy już gromadzenie archiwaliów oraz literatury naukowej i popularnej dotyczącej regionu. Zamierzamy wspierać i popularyzować twórczość regionalnych twórców kultury oraz podejmować się opieki nad dziedzictwem historycznym, kulturowym i przyrodniczym regionu. Planujemy również rozszerzać naszą działalność wydawniczą aby trafiła do jak najszerszego grona odbiorców. Z tego samego powodu staramy się każdą naszą inicjatywę oraz idee Stowarzyszenia propagować w środkach masowego przekazu. Trzeba tu podkreślić, że ułatwia nam to członkostwo w naszej organizacji dziennikarzy praktycznie wszystkich regionalnych tytułów prasowych: „Gazety Chojeń-

skiej” (R. Ryss), „Kuriera Szczecińskiego” (Remigiusz Rzepczak) i „Głosu Szczecińskiego” (Andrzej Kordylasiński).

Działalność i współpraca (2009-2010)

Ścisła współpraca z „Gazetą Chojeńską” oraz Miejską Biblioteką Publiczną w Chojnie, a także członkostwo w Stowarzyszeniu D. Dobak-Hadrzyńskiej, pozwala uznać za pierwszą imprezą naszego Stowarzyszenia promocję tomiku wierszy pani Doroty *Tryptyk Zachodniopomorski* w dniu 5 listopada 2009 roku. Wieczór autorski zgromadził wielu zainteresowanych, a dochód ze sprzedaży tomiku został przeznaczony na zakup unikatowych zdjęć autorstwa T. Białeckiego wyobrażających Chojnę i okoliczne miasta w latach pięćdziesiątych XX wieku. Środki na ich kupno są w tej chwili wciąż gromadzone.

W końcu listopada 2009 r. Stowarzyszenie wydało pierwszy tom „Rocznika Chojeńskiego” pod redakcją R. Skryckiego. Uroczysta prezentacja, połączona z wręczeniem honorowego członkostwa prof. E. Rymarowi nastąpiła w dniu 11 grudnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie. Podczas spotkania profesor omówił własne badania nad dziejami Chojny i okolic, a Przemysław Lewandowski zaprezentował zdjęcia z pionierskich wypraw kajakowych po Tywie i Rurzycy.

1 marca 2010 r. członkowie stowarzyszenia R. Ryss, R. Skrycki oraz P. Migdalski wzięli udział w programie Polskiego Radia Szczecin pt. „Szczecin we wtorek”, poświęconemu tym razem Chojnie i jej wspaniałej przeszłości. Ukazano w nim złożoną historię tego miejsca oraz działalność i plany Stowarzyszenia na przyszłość.

Uroczyste wręczenie członkostwa honorowego stowarzyszenia prof. T. Białeckiemu odbyło się 2 kwietnia 2010 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie. Prof. T. Białecki opowiedział o swoich przeżyciach związanych z Chojną. Do głosu często włączał się drugi członek honorowy obecny

na spotkaniu – prof. E. Rymar, dzięki czemu mieliśmy okazję wysłuchać interesującego i miejscami humorystycznego dwugłosu o życiu naukowca w Polsce Ludowej i trudności badań nad przeszłością tych ziem.

Kolejną ważną inicjatywą, której cel stanowiło zbliżenie do idei stowarzyszenia szerszej grupy ludzi, zwłaszcza młodych, było ogłoszenie na początku czerwca 2010 r. konkursu dla młodzieży szkolnej (gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej) pt. *Zapomniane kamienie milowe, kamienie pamiątkowe i pomniki*. Zadaniem uczniów było zebranie informacji o pomnikach, kamieniach milowych i kamiennych drogowskazach oraz ich pozostałościach, a także przygotowanie dokumentacji fotograficznej oraz opracowania historycznego. Zakończenie konkursu planujemy na 15 października 2010 r., a jego rozstrzygnięcie na przełom października i listopada, a więc już po zamknięciu tego tomu Rocznika. Patronat medialny nad konkursem objęły „Gazeta Chojeńska” oraz „Kurier Szczeciński”. Nagrody książkowe w postaci albumów ufundował Starosta Powiatu Gryfino.

Kolejną imprezą Stowarzyszenia było spotkanie 17 czerwca 2010 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie z pasjonatem przeszłości Grabowa pod Stargardem Szczecińskim, studentem historii na Uniwersytecie Szczecińskim – Hubertem Lisem. Pan Lis i jego stowarzyszenie organizują od kilku lat spotkania dawnych i obecnych mieszkańców miejscowości, festyny z udziałem m.in. niemieckiej armii, prace publiczne oraz kursy i obozy dla młodzieży. Obecnie trwają prace nad stworzeniem lapidarium, którego głównym celem będzie wyeksponowanie starych przedwojennych nagrobków zakopanych po 1945 r., a obecnie pieczołowicie wydobytych i odrestaurowanych. Wiele emocji i ciekawą dyskusję wzbudziły wśród słuchaczy kwestie dotyczące prac społecznych i sposobów finansowania stowarzyszenia prowadzącego tak bogatą działalność, co może stanowić doskonały wzór i inspirację dla naszego Stowarzyszenia.

Poszukując nadal wizji przyszłości wraz ze Stowarzyszeniem Cza-

s-Przestrzeń-Tożsamość ze Szczecina zorganizowaliśmy 3 lipca 2010 r. wyjazd studyjny do Słubfurtu (Słubic i Frankfurtu nad Odrą) – wyimaginowanego przez Michaela Kurzwellego miasta, obejmującego dwie dzielnice Słub i Furt na obu brzegach Odry. Nasze Stowarzyszenie Terra Incognita zostało przedstawione tam szerszej publiczności w ramach Targów Aktywności Społecznej przygotowanych przez M. Kurzwellego i studentów Europejskiego Uniwersytetu Viadrina.

Nawiązanie współpracy z Fundacją Akademia Muzyki Dawnej ze Szczecina pozwoliło z kolei zorganizować koncert w farze chojeńskiej pt. *Sturm und Drang* 21 sierpnia 2010 r. w ramach festiwalu *Na Gotyckim Szlaku – Muzyka w zabytkach Pomorza Zachodniego*. W koncercie wystąpili: solista Paweł Książkiewicz – flet trawerso, Orkiestra FAMD.PL, a dyrygował Paweł Osuchowski. W programie znalazły się utwory J. Haydna i W.A. Mozarta. Wstęp na imprezę był wolny. Koncert, któremu przysłuchiwało się ponad 150 osób, doszedł do skutku dzięki współpracy z Domem Kultury w Chojnie i życzliwości Gminy Chojna oraz parafii p.w. Św. Trójcy w Chojnie. Przed występem P. Migdalski oraz Przemysław Konopka oprowadzili chętnych po kościele i zaprezentowali dzieje Chojny i okolic.

Dzięki współpracy z Samorządową Instytucją Kultury „Szczecin 2016” referat „żydowski” Stowarzyszenia z jego liderem R. Ryssem, zorganizował w dniu 17 września 2010 r. uroczyste otwarcie wystawy w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie prac Eckeharta Ruthenberga, wyobrażających odbicia macew z nieistniejących kirkutów². Na wernisażu autor opowiadał o własnych poszukiwaniach starych, często zdewastowanych długo po drugiej wojnie światowej cmentarzach. W spotkaniu uczestniczyło wielu gości spoza regionu, między innymi z Berlina i Szczecina, wśród nich prof. Jan M. Piskorski. 16 października zostanie otwarta w Szczecinie w Willi Lentza druga część wystawy dotycząca Szczecina i jego okolic. Podczas wernisażu zostanie zaprezentowana działalność

² Wywiad z E. Ruthenbergiem w tym tomie RCh [przyp. red.].

Stowarzyszenia społeczności Szczecina. Wystawy zostały sfinansowane ze środków Miasta Szczecin – kandydata do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku.

W lecie 2010 r. udało się pozyskać od Starostwa Powiatowego w Gryfinie dotację na zrealizowanie cyklu imprez pt. „Korzenie. Mała ojczyzna a tożsamość” w okresie 24 września – 17 grudnia 2010 roku. Celem projektu jest próba odnalezienia korzeni społeczności polskiej mieszkającej w regionie po 1945 r. oraz skłonienie do refleksji nad pojęciem małej ojczyzny. W ramach tego przedsięwzięcia, zainicjowanego przez Magdalenę Ziętkiewicz, 27 września 2010 r. Stowarzyszenie zorganizowało wyjazd autokarowy mieszkańców Chojny i okolic do teatru Ueckermärkische Bühnen w Świeciu nad Odrą (Schwedt) na przedstawienie pt. *Pommerland ist abgebrannt – Leć, biedroneczko, leć* w reżyserii Cezarego Morawskiego i według scenariusza Heike Schmidt oraz C. Morawskiego. Spektakl opowiada o losach dwóch braci i kobiety, będącej żoną ich obu oraz wiążących się z tym problemami z tożsamością narodową i poszukiwaniem małej ojczyzny. Dzięki uprzejmości teatru Stowarzyszenie otrzymało cenę promocyjną biletów z 60% zniżką. W projekcie tym przygotowane zostaną warsztaty dla nauczycieli szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych regionu pt. *Moje miejsce na ziemi. Poznajemy własne miejsce zamieszkania*, w których zaprezentowane zostaną scenariusze lekcji oraz metody pracy dydaktycznej związanej z dziejami regionalnymi. Przygotowujemy też warsztaty i konkurs dziennikarski dla młodzieży, którego celem będzie zebranie relacji świadków historii. 8 października gryfiński Teatr „Uhuru” zaprezentuje w Chojnie spektakl pt. *Pierogi*, opowiadający o poszukiwaniu własnej tożsamości i drogi życiowej przez młodych Polaków, natomiast 5 listopada planowane jest spotkanie ze Zbigniewem Czarnuchem z Witnicy, regionalistą i twórcą Parku Drogowskazów, podczas którego ogłoszone zostaną wyniki konkursu *Zapomniane kamienie milowe, kamie-*

nie pamiątkowe i pomniki.

W dniach 29 września – 3 października 2010 r. w Bielinie stowarzyszenie wraz z Deutsche Vereinigung für politische Bildung - Landesverband Hessen zorganizowało polsko-niemiecką konferencję pt. „Współpraca transgraniczna nad Odrą”. Bezpośrednim organizatorem tego spotkania był P. Konopka. Zaprezentowane zostały podczas niej problemy nadgranicznej współpracy polsko-niemieckiej. P. Migdalski ukazał jak i dlaczego doszło do powstania Stowarzyszenia oraz jego cele, działalność i plany na przyszłość.

Stowarzyszenie podczas okresu swojego istnienia nawiązało ponadto liczne kontakty z podobnymi organizacjami i Fundacją Odbudowy Kościoła Mariackiego w Chojnie oraz z dawnymi niemieckimi mieszkańcami regionu, m.in. Kurtem Speerem.

Plany na przyszłość

Członkowie Stowarzyszenie dążą do realizacji wymienionych wyżej celów. Priorytetem jest ukończenie rozpoczętego projektu „Korzenie. Mała ojczyzna a tożsamość” oraz konkursu o pomnikach. Równolegle trwają prace nad wydaniem na przełomie listopada i grudnia drugiego tomu „Rocznika Chojeńskiego”. Z bieżących imprez, przygotowywanych własnym sumptem wspólnie z Miejską Biblioteką Publiczną w Chojnie, w planach znajduje się organizacja spotkań z ciekawymi osobami, połączonych z prezentacjami ich pasji, między innymi relacji z podróży po Azji Andrzeja Kordylasińskiego, podróży po Pomorzu Ryszarda Kotli oraz dziejów lotniska i obozów w Chojnie. Chcielibyśmy też zaprosić autorów ważnych publikacji dotyczących problemów społecznych i historycznych związanych z naszym regionem, jak prof. J.M. Piskorskiego, autora pracy o przesiedleniach pt. *Wygnańcy* oraz Andrzeja Łazowskiego i R. Rzepczaka, redaktorów tomu z relacjami byłych więźniów obozów koncentracyj-

nych, którzy osiedlili się w regionie.

W bliższej przyszłości planujemy wspólnie z teatrem w Świeciu nad Odrą (Schwedt) wystąpić o duży grant (program Interreg IVA oraz Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie), w ramach którego w poszczególnych miejscowościach regionu planujemy organizację serii imprez kulturalnych jak występy teatrów ulicznych, wystawy, koncerty muzyki bluesowej i jazzu. Program ten pilotują M. Ziętkiewicz oraz P. Konopka.

Z kolei w ramach współpracy z Deutsch-Polnische Gesellschaft Brandenburg planujemy wydanie „Polsko-niemieckiego kalendarza na każdy dzień” na rok 2012, obejmującego wykaz imprez kulturalnych pogranicza od Szczecina na północy po Gubin na południu, charakterystykę poszczególnych nadgranicznych regionów oraz rozmówki z podstawowymi zwrotami językowymi w obu językach. Znajdą się tam także opisy ciekawych inicjatyw, osób, osobliwości historycznych i przyrodniczych oraz mało znane regionalne przepisy kulinarne.

W ciągu najbliższego roku będziemy się również starali o przyznanie Stowarzyszeniu statusu Organizacji Pożytku Publicznego, dzięki czemu będziemy mogli liczyć na finanse pozyskiwane z 1% podatku polskich podatników. Między innymi dzięki temu posunięciu mamy nadzieję sfinansować zakup zbioru zdjęć T. Białeckiego ze wszystkimi prawami do publikacji.

W kolejnych latach zamierzamy, oprócz „Rocznika Chojeńskiego”, wydać kilka ważnych dla społeczeństwa lokalnego prac. Przede wszystkim przewodniki turystyczno-historyczne po Chojnie, po Rejonie Pamięci Cedynia–Gozdowice–Siekierki oraz po całej Terra Incognita. Ponadto w naszym harmonogramie znajduje się przygotowanie dużej naukowej syntezy dziejów Chojny oraz popularno-naukowych syntez dziejów Cedyni, Morynia i Mieszkowic. Bardziej profesjonalnego poszukiwacza przeszłości zainteresuje zapewne plan wydania tłumaczenia na język polski

kroniki chojeńskiej Augustyna Kehrberga z początku XVIII wieku. Praca ta zasługuje na tym większą uwagę, gdyż jest erudycyjnym pomnikiem dziejów miasta, gromadzącym wiele faktów, których nie można dziś odtworzyć z innych źródeł historycznych. Zamierzamy także opublikować albumy ze starymi widokami miast regionu.

Wszystkie nasze zamierzenia mają na celu przygotowanie gruntu społecznego dla przyszłego muzeum w Chojnie, które powinno stanowić ponadregionalne centrum kultury i miejsce inicjowania i prowadzenia badań nad przeszłością Nowej Marchii. Placówka ma łączyć w sobie funkcje wystawiennicze, edukacyjne, badawcze oraz gromadzenia zbiorów materialnych i niematerialnych (np. spisane lub nagrane wywiady, zarejestrowane dźwięki życia codziennego). Mamy nadzieję, że wszystkie wymienione tu zamierzenia uda nam się zrealizować w realnej i krótkiej przyszłości. Liczymy tutaj zwłaszcza na dobrą wolę i hojne poparcie władz samorządowych wszystkich szczebli, zwłaszcza tych stojących najbliżej społeczeństwa, czyli gminnych.

Statut stowarzyszenia uchwalony 10 września 2009 r.

ROZDZIAŁ I

Postanowienia Ogólne

§ 1

Stowarzyszenie nosi nazwę: **Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Terra Incognita” w Chojnie** i zwane jest w dalszych postanowieniach Statutu Stowarzyszeniem.

§ 2

1. Stowarzyszenie działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o Stowarzyszeniach /Dz.U. nr 20 poz. 104/ I posiada osobowość prawną.
2. Stowarzyszenie powołuje się na czas nieokreślony.

§ 3

1. Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej ze szczególnym uwzględnieniem południowych powiatów województwa zachodniopomorskiego i północnych województwa lubuskiego.
2. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Chojna, gmina Chojna, powiat gryfiński, województwo zachodniopomorskie.

§ 4

1. Działalność Stowarzyszenia opiera się na pracy społecznej ogółu członków.
2. Stowarzyszenie może też zatrudniać pracowników, zawierać umowy zlecenia oraz umowy o dzieło.

§ 5

Stowarzyszenie może współpracować z pokrewnymi ze względu na cele działalności organizacjami krajowymi i zagranicznymi na warunkach określonych w statutach tych organizacji, jeśli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Polska jest stroną.

ROZDZIAŁ II

Cele Stowarzyszenia i formy ich realizacji

§ 6

Celem stowarzyszenia jest:

1. Prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej, zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych, w szczególności na rzecz powołania, zdobywania środków i wspierania wydawania „Rocznika Chojeńskiego” oraz powołania i wspierania muzeum w Chojnie.
2. Wspieranie wszelakich inicjatyw związanych z krzewieniem nauki i kultury oraz ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego oraz przy-

rodniczego.

3. Promocja historii regionu.
4. Rozwijanie wiedzy historycznej i krajoznawczej związanej z Chojną i szeroko pojętym regionem.
5. Działalność wspomagająca rozwój integracji wspólnot i społeczności lokalnych.
6. Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami.
7. Zaangażowanie w tworzenie żywej, ponadgranicznej współpracy polsko-niemieckiej w zakresie nauki oraz życia kulturalnego i artystycznego.
8. Współpraca z krajowymi oraz zagranicznymi organizacjami i instytucjami rządowymi i pozarządowymi, samorządowymi i społeczno - kulturalnymi w zakresie realizacji celów Stowarzyszenia.

§ 7

Wskazane cele Stowarzyszenie realizuje w szczególności poprzez:

1. Merytoryczne i finansowe wspieranie działalności „Rocznika Chojeńskiego” oraz muzeum w Chojnie w realizacji ich statutowej działalności, w szczególności w zakresie gromadzenia i ochrony pamiątek historycznych, w sferze naukowo-badawczej, edukacyjnej, wydawniczej oraz wystawienniczej i upamiętniającej.
2. Organizację spotkań, konferencji, wykładów, odczytów i warsztatów naukowych i popularnonaukowych.
3. Gromadzenie archiwaliów oraz literatury naukowej i popularnej dotyczącej regionu, będącej zaczątkiem biblioteki przyszłego muzeum.
4. Wspieranie i organizowanie regionalnych imprez kulturalnych i krajoznawczych (np. odczyty, wystawy, koncerty, prezentacje, jubileusze, jarmarki, zloty, inscenizacje, wycieczki, warsztaty itp.).
5. Wspieranie i popularyzowanie twórczości profesjonalnej i nieprofesjonalnej twórców kultury.

6. Opiekę nad zabytkami i dobrami kulturalnymi związanymi z regionem.
7. Odbudowę, restaurację i pielęgnację krajobrazu kulturowego regionu ze wszystkimi jego elementami, także przyrodniczymi.
8. Działalność wydawniczą.
9. Uczestnictwo w programach finansujących cele zbieżne z celami Stowarzyszenia.
10. Propagowanie idei i zadań Stowarzyszenia w środkach masowego przekazu i prasie.
10. Stosowanie innych środków działania sprzyjających realizacji celów statutowych.

ROZDZIAŁ III

Członkowie Stowarzyszenia, ich prawa i obowiązki

§ 8

Członkowie dzielą się na:

- członków zwyczajnych,
- członków wspierających,
- członków honorowych.

§ 9

1. **Członkiem zwyczajnym** Stowarzyszenia może być każda pełnoletnia osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, nie pozbawiona praw publicznych, która deklaruje chęć realizacji celów statutowych, złoży wypełnioną deklarację zawierającą rekomendacje dwóch członków Stowarzyszenia i zostanie przyjęta przez Zarząd Stowarzyszenia.
2. Przyjęcie w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia dokonuje Zarząd Stowarzyszenia na podstawie pisemnej deklaracji przystępującego zawierającej imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce za-

mieszkania, oświadczenie o przystąpieniu, zgodę na przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb Stowarzyszenia.

3. W przypadku odmowy przyjęcia, składającemu deklarację przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków, w ciągu 30 dni od decyzji Zarządu.
4. Członkostwo powstaje z dniem przyjęcia przez Zarząd uchwały o przyjęciu, Zarząd powiadamia zainteresowanego o podjęciu uchwały w terminie 14 dni od podjęcia uchwały.
5. Założyciele Stowarzyszenia stają się jego członkami z chwilą uprawnienia się postanowienia o zarejestrowaniu Stowarzyszenia.

§ 10

1. **Członkiem wspierającym** Stowarzyszenie może zostać osoba fizyczna lub prawna zainteresowana merytoryczną działalnością Stowarzyszenia, która zadeklaruje pomoc finansową lub rzeczową i zostanie przyjęta przez Zarząd.
2. Przyjęcie w poczet członków wspierających Stowarzyszenie dokonuje Zarząd Stowarzyszenia na podstawie pisemnej deklaracji określającej pomoc na rzecz Stowarzyszenia.

§ 11

1. **Członkiem honorowym** Stowarzyszenia może zostać osoba fizyczna szczególnie zasłużona dla realizacji celów statutowych Stowarzyszenia.
2. Członkostwo honorowe nadaje Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu.
3. Członek honorowy posiada wszystkie prawa członka zwyczajnego, za wyjątkiem prawa wyborczego oraz prawa do głosowania na Walnym Zebraniu Członków, a ponadto jest zwolniony z obowiązku płacenia wszelkich opłat i świadczeń na rzecz Stowarzyszenia.

§ 12

Członkowie zwyczajni Stowarzyszenia mają prawo:

1. Brać udział w Walnym Zebraniu Członków z głosem stanowiącym.

2. Zgłaszać do władz Stowarzyszenia wnioski w sprawach związanych z celami i działalnością Stowarzyszenia, żądać informacji o sposobie ich załatwienia.
3. Brać udział na zasadach określonych przez organizatorów w konferencjach, szkoleniach i innych formach działalności Stowarzyszenia.
4. Korzystać z urządzeń, świadczeń i pomocy Stowarzyszenia.
5. Postanowienia pkt. 2, 3 i 4 stosują się również do członków wspierających, ponadto członkowie ci mają prawo uczestniczyć w Walnym Zebraniu Członków z głosem doradczym.

§ 13

Członkowie Stowarzyszenia zobowiązani są:

1. Aktywnie uczestniczyć w realizacji celów Stowarzyszenia.
2. Przestrzegać postanowień statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia.
3. Regularnie opłacać składki członkowskie.

§14

Członkostwo w Stowarzyszeniu ustaje na skutek:

1. Dobrowolnego wystąpienia ze Stowarzyszenia zgłoszonego na piśmie do Zarządu.
2. Śmierci członka.
3. Wykreślenia z listy członków.
4. Utraty osobowości prawnej przez członka wspierającego - osobę prawną.
5. Pozbawienie członkostwa honorowego.

§ 15

1. Pozbawienie członkostwa przez wykreślenie z listy członków może nastąpić, jeżeli członek nie przestrzega postanowień statutu, regulaminów i uchwał Stowarzyszenia, działa na szkodę Stowarzyszenia lub zalega z płatnością składek za okres co najmniej 1 roku i mimo wezwania świadczenia tego nie spełnia, na pisemny wniosek 3 członków Stowarzyszenia.

2. Uchwałę o wykreśleniu podejmuje Zarząd. Od uchwały tej członek może się odwołać do Walnego Zebrania Członków, w ciągu 30 dni od jej doręczenia wraz z uzasadnieniem. Uchwała Walnego Zebrania Członków jest ostateczna.
3. Postanowienia ustępów poprzedzających stosuje się odpowiednio do członków wspierających i honorowych.

ROZDZIAŁ IV

Władze Stowarzyszenia

§ 16

Władzami Stowarzyszenia są:

1. Walne Zebranie Członków;
2. Zarząd;
3. Komisja Rewizyjna.

Kadencja Zarządu i Komisji Rewizyjnej trwa 4 lata, a ich wybór odbywa się w głosowaniu tajnym lub jawnym w zależności od uchwały Walnego Zebrania Członków w tym przedmiocie. W przypadku ustąpienia z funkcji członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej uzupełnienie składu Zarządu i Komisji Rewizyjnej następuje poprzez kooptację.

§ 17

Najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków, które może być zwyczajne lub nadzwyczajne.

§ 18

Zwyczajne Walne Zebranie Członków zwołuje Zarząd raz do roku, zawiadamiając członków pisemnie (listownie lub pocztą elektroniczną) o jego terminie, miejscu i proponowanym porządku obrad co najmniej na 30 dni przed terminem Walnego Zebrania Członków.

§ 19

1. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków zwołuje Zarząd:
 - a/ z własnej inicjatywy,

b/ na żądanie Komisji Rewizyjnej,
c/ na pisemny wniosek co najmniej 1/3 członków zwyczajnych Stowarzyszenia.

2. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków winno być zwołane w terminie 30 dni od daty zgłoszenia wniosku lub żądania i obradować nad sprawami, dla których zostało zwołane.

§ 20

1. Uchwały Walnego Zebrania Członków zapadają większością głosów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.
2. W przypadku braku wymaganego quorum na Zwyczajnym Walnym Zebraniu Członków lub Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Członków, Prezes po uzyskaniu zgody Zarządu, może wyznaczyć w tym samym dniu, 30 minut po pierwszym terminie drugi termin Walnego Zebrania.

§ 21

Do Kompetencji Walnego Zebrania Członków należy:

1. Uchwalenie głównych kierunków działalności merytorycznej i finansowej Stowarzyszenia.
2. Rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz udzielanie Zarządowi na wniosek Komisji Rewizyjnej absolutorium za okres objęty sprawozdaniem.
3. Wybór 5 członków Zarządu, spośród których zostaje wybrany Prezes Zarządu oraz dwaj Wiceprezesi Zarządu.
4. Wybór 3 członków Komisji Rewizyjnej, spośród których zostaje wybrany Przewodniczący Komisji Rewizyjnej.
5. Ustalenie wysokości składek członkowskich.
6. Nadawanie godności członka honorowego.
7. Podejmowanie uchwał w sprawach zmian statutu lub rozwiązania Stowarzyszenia.
8. Rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu

9. Uchwalanie regulaminów wewnętrznych.
10. Rozpatrywanie odwołań w sprawach członkowskich.

§ 22

1. Zarząd jest najwyższą władzą Stowarzyszenia w okresie pomiędzy Walnymi Zebraniem. Zarząd Stowarzyszenia składa się z pięciu członków, spośród których następuje wybór: Prezesa Zarządu, dwóch Wiceprezesów Zarządu oraz sekretarza i skarbnika.
2. Zarząd konstituuje się na pierwszym posiedzeniu. Prezes Zarządu Stowarzyszenia zostaje wybrany zwykłą większością głosów. Jeżeli ktoś z członków Zarządu Stowarzyszenia ustąpi w czasie trwania kadencji, Zarząd Stowarzyszenia może dokooptować na to miejsce nowych członków - nie więcej jednak niż dwie osoby w czasie trwania kadencji.
3. Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Prezesa Zarządu w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

§ 23

Do kompetencji Zarządu należy:

1. Kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia.
2. Realizowanie uchwał Walnego Zebrania Członków.
3. Reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu.
4. Dysponowanie majątkiem Stowarzyszenia.
5. Przyjmowanie i wykreślanie z listy członków.
6. Zwoływanie Walnych Zebrań Członków.
7. Uchwalanie preliminarza budżetowego Stowarzyszenia.
8. Rozpatrywanie sporów pomiędzy członkami powstałych na tle działalności Stowarzyszenia.
9. Powoływanie komisji, komitetów, zespołów i sekcji.

§ 24

1. Prezes Zarządu kieruje pracą Zarządu Stowarzyszenia.
2. Prezes Zarządu zwołuje i przewodniczy posiedzeniom Zarządu Sto-

warzyszenia.

3. Zarząd Stowarzyszenia podejmuje uchwały zwykłą większością głosów obecnych i głosujących, przy obecności minimum 50% wszystkich członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu.

§ 25

1. Komisja Rewizyjna składa się z 3 członków, spośród których wybiera się przewodniczącego.
2. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:
 - a/ kontrolowanie co najmniej raz w roku całokształtu działalności Stowarzyszenia,
 - b/ występowanie do Zarządu z wnioskami wynikającymi z ustaleń kontroli i żądanie wyjaśnień,
 - c/ składanie Walnemu Zebraniu Członków sprawozdań ze swojej działalności oraz występowanie z wnioskiem w przedmiocie absolutorium dla ustępującego Zarządu.
3. Członkowie Komisji Rewizyjnej mogą brać udział w posiedzeniu Zarządu z głosem doradczym.
4. Zasady zwoływania posiedzeń komisji oraz sposób wykonywania przez nią czynności kontrolnych określa regulamin Komisji.
5. Uchwały Komisji Rewizyjnej są podejmowane większością głosów przy obecności minimum 50% członków Komisji.
6. Jeśli ktoś z członków Komisji Rewizyjnej ustąpi w czasie trwania kadencji, Komisja Rewizyjna może dokooptować na to miejsce nowych członków - nie więcej jednak niż dwie osoby.

§ 26

1. Członkostwa w Komisji Rewizyjnej nie można łączyć z pełnieniem funkcji w Zarządzie lub ze stosunkiem pracy w Stowarzyszeniu.
2. Członkowie Komisji rewizyjnej nie mogą:
 - a) pozostawać w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia z członkami Zarządu,

b) być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwa z winy umyślnej,

§ 27

Członkostwo w Zarządzie lub Komisji Rewizyjnej ustaje na skutek:

1. Upływu kadencji, przy czym za chwilę upływu kadencji określonej w § 15 ustala się złożenie sprawozdania na Walnym Zebraniu Członków, na którym dokonuje się wyboru nowych władz.
2. Zrzeczenia się udziału w tych władzach.
3. Ustania członkostwa w Stowarzyszeniu.

§ 28

Dla obsługi administracyjnej Stowarzyszenia Zarząd może otworzyć biuro Stowarzyszenia, określając jego organizację i zakres czynności.

ROZDZIAŁ V

Majątek Stowarzyszenia

§ 29

1. Majątek Stowarzyszenia stanowią: nieruchomości, ruchomości i fundusze.
2. Na fundusze składają się:
 - a/ wpływy ze składek członkowskich,
 - b/ dotacje, darowizny, spadki, zapisy i lokaty,
 - c/ dochody ze zbiorów publicznych,
 - d/ dochody z majątku Stowarzyszenia
 - f/ wpływy z organizowanych imprez naukowych, artystycznych i kulturalnych,
 - g/ wpływy z dystrybucji swoich wydawnictw i materiałów edukacyjnych.
3. Dochód Stowarzyszenia w tym z działalności odpłatnej jest przeznaczony w całości na realizację celów statutowych.
4. Do zawierania umów, udzielania pełnomocnictwa i składania innych

oświadczeń woli w szczególności w sprawach majątkowych wymagane są podpisy dwóch członków Zarządu działających łącznie.

§ 30

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej Stowarzyszenia reguluje Zarząd, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami z uwzględnieniem zakazu:

- a) udzielania pożyczek lub zabezpieczenia zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi pracownicy pozostają w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanej dalej „osobami bliskimi”,
- b) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
- c) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika ze statutowego celu organizacji albo podmiotu, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24.04.2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- d) zakupu na szczególnych zasadach towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich.

ROZDZIAŁ VII

Zmiana Statutu i rozwiązanie Stowarzyszenia

§ 31

1. Uchwałę w sprawie zmiany Statutu podejmuje Walne Zebranie Członków większością $2/3$ głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Nie można procedować w drugim terminie.
2. Uchwałę w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia podejmuje Walne Zebranie Członków większością $2/3$ głosów uprawnionych do głosowania przy obecności co najmniej $2/3$ uprawnionych do głosowania. Nie można procedować w drugim terminie.

Jeżeli uchwała o rozwiązaniu Stowarzyszenia nie stanowi inaczej, likwidatorem jest ostatni Prezes Zarządu.

§ 32

W toku likwidacji majątek Stowarzyszenia przeznaczają się na wsparcie organizacji realizujących cele zbieżne z celami Stowarzyszenia.



Ryc. 1 Zebranie założycielskie Stowarzyszenia, 10 września 2009. Stoją od lewej: Marek Bednarz, Krzysztof Pośniak, Stanisław Domaradzki, Dorota Dobak-Hadrzyńska, Paweł Migdalski, Krystyna Leddin, Robert Ryss, Magdalena Ziętkiewicz, Marian Anklewicz, Danuta Perz, Radosław Skrycki, Dominik Smulski, Wiesława Koladyńska, Przemysław Konopka, Teresa Błońska, Eugenia Hajduk, Przemysław Lewandowski (fot. P. Migdalski).



Ryc. 2 Kwiecień 2010 (fot. A. Łazowski)